

GRAN APORTACIÓ HISTÒRICA
A TRAVÉS D'UNA BIOGRAFIAMarta
Pessarrodona

Escriptora i traductora

Manlleus d'exili

Si és veritat el que va dir el pensador i poeta nord-americà Ralph Waldo Emerson (1803-1882), que no hi ha història ans biografia, no dubto a qualificar el llibre de recent aparició de Núria Pi-Sunyer, *Un exili manllevat* (Proa) com una gran aportació històrica, a través d'un fragment d'interior, per parafrasejar Carmen Martín Gaité, molt valuós. Una aportació que ens arriba quan sembla que tenim autorització per recordar, per a bé i per a mal.

RAS I CURT: AMB PERMÍS DE L'AUTORA, gosaria dir que és una autobiografia *sui generis*, que s'inclou dins del gènere memorialista, en el qual –i amb permís de Sam Abrams– crec que la literatura catalana va molt i molt fluixa. Com també hi va fluixa la literatura castellana. En tots dos casos, i deixant de banda el deler de fer novel·les en comptes de memòries dins de la literatura francesa, m'ho explico perquè som un país catòlic, altrament no tindriem agnòstics, i ments preclares actuals no demanarien d'apostatar. Ja se sap, el catolicisme inclou la confessió i, en conseqüència, en comptes de confessar-nos en lletra impresa, com fan els anglosaxons, per exemple, sempre tenim la confessió de genolls en el nostre subconscient, encara que sigui laic.

TORNANT, PERÒ, A 'L'EXILI MANLLEVAT', ÉS UN VOLUM que he llegit amb tant d'interès com he llegit diversos volums d'obra d'una figura tant de primer rengle en la història de Catalunya com és Carles Pi i Sunyer (1887-1971), el seu pare. ¿És agosarat pensar que el llibre actual és una carta al pare? Carneriana, això sí, plena d'enyor i de recança. Una carta de la qual no em conveç el títol per més que l'autora l'explica molt convincentment, a partir d'un poema de Núria Parés, *Canto llano*, referit als exiliats: "*Vivimos de prestado: no vivimos*", diu un vers.

SI PENSEM QUE L'AUTORA TENIA SETZE ANYS EL 1939 i no torna definitivament a Catalunya gairebé fins als anys setanta del segle passat, el seu exili més que manllevat és "a seques", des del meu punt de vista. Un exili que la va fer apàtrida durant molt de temps, no tan sols a França, sinó també a la Gran Bretanya en guerra i dura postguerra. Un fet que explica un cert desequilibri de pàgines entre les distintes

S. SOMEKAWA

"Imagino que no sóc l'única persona que tant llegint Carles Pi i Sunyer com la seva filla acaba pensant que, mal que mal, més valia passar un exili en un Londres bombardejat a balquena que no pas en una França sota la bota nazi"

parts del llibre: *Catalunya* en té seixanta i *França* en té una quarantena, mentre que *Anglaterra* n'ocupa més de cent cinquanta. I *Veneçuela*, on mor el seu pare, torna a les quaranta pàgines i escaig. Un desequilibri comprensible i, per part meua, molt apreciat. En definitiva, els anys de formació de l'autora són en dos versos de la gran Akhmàtova: "Encara sento certa pietat per un exiliat / com per algú malalt o presoner...". Dues línies que em van impressionar tant quan les vaig llegir (en llengua anglesa) que no puc ni recordar en quin poema de la Gorenko (el seu llinatge autèntic) pertanyen.

PER TOT PLEGAT, IMAGINO QUE NO SÓC L'ÚNICA persona que tant llegint el pare com la filla acaba pensant que, mal que mal, més valia passar un exili en un Londres bombardejat a balquena que no pas en una França sota la bota nazi. Cosa la qual no deixa de fer-me pensar en dos versos de la gran Akhmàtova: "Encara sento certa pietat per un exiliat / com per algú malalt o presoner...". Dues línies que em van impressionar tant quan les vaig llegir (en llengua anglesa) que no puc ni recordar en quin poema de la Gorenko (el seu llinatge autèntic) pertanyen.

I ÉS QUE HI HA EN AQUEST VOLUM MEMORIALISTA de Núria Pi-Sunyer tanta pietat, tant equilibri entre la factualitat i el passar de puntetes sobre moments escabrosos que no van ser patrimoni exclusiu de l'exili interior, ben al contrari, que acaba sent un llibre pacifista d'una pau nostrada de la qual rarament gaudim.

ARA MATEIX NO RECORDO SI EN TOT EL QUE HE LLEGIT de Carles Pi i Sunyer, el pare de l'autora, hi he trobat aquella pregunta gens retòrica que es va fer un altre gran exiliat, Lluís Nicolau d'Olwer (1888-1961): "Què vam fer malament?". Una pregunta insòlita en el camp republicà, per cert, de qui va ser padrí de nocces (per part del nuvi) en el casament de l'autora amb Rossend Carrasco i Formiguera (1892-1990), emblemàticament a Mèxic. El tarannà, que sens dubte ha heretat la filla, és aquest. Com el de *Prec en la guerra* d'una altra exiliada, Clementina Arderiu: "Perdó / de les victòries, / de les batalles / perdó, / Senyor". I és que, segurament, sols així acabarem una guerra que tant exili (per tant, malalts i presoners, per dir-ho en literatura russa) va suposar i de la qual és un testimoni inmillorable aquesta peça memorialista de Núria Pi-Sunyer.

VOLTA D'HORITZÓ

Tragèdia, horror i censura

J.J. Navarro
Arisa

Un cop més, arran de l'accident de metro de València, hem pogut comprovar que la nostra condició d'habitants del Primer Món no suposa la immunitat davant l'aparició de la dissort, la tragèdia i l'horror. Quan la tragèdia intervé, el seu atzar no fa distincions entre víctimes i espectadors innocents. Tots aquells a qui l'atzar (alguns en diran el destí) ha situat a les immediacions del desastre esdevenen víctimes, i els altres, espectadors migpartits entre l'horror i la impotència.

La irrupció de l'horror a la vida quotidiana és sempre notícia, i com a tal genera uns imperatius i una demanda que poden ser frenètics. Per als mitjans informatius és una prova molt dura, ja que fa necessari transmetre la tragèdia en tota la seva intensitat i el seu dramatismes, però sense entrar en l'obscenitat innecessària ni violentar la privacitat ni la intimitat a què tenen dret totes les víctimes. Sovint, és molt difícil satisfer aquestes demandes i caucions, si més no perquè la premsa i l'imperatiu d'immmediatesa poden portar a prendre decisions equivocades. Ho hem vist en el passat (cas Alcàsser, atemptats de l'11-M) i ho seguirem veient en el futur.

La part més deplorable d'aquest procés és l'aparició de la lucidesa a pilota passada, que sempre es presenta disfressada de virtut i amb la morbositat ben camuflada. Després d'un dia de tragèdia i horror com dilluns passat, contemplar com una sèrie de censors vocacionals dictaminen quina imatge de la tragèdia era obscena i quina hauria estat adient no ret cap servei a la informació, sinó més aviat a la confusió. Barrejar i confondre la tragèdia amb l'estètica de la correcció política no fa cap bon servei ni a les víctimes ni al públic. Però aquesta sembla una de les pedres amb les quals sempre semblen condemnats a tornar a ensopegar.

EXPOSICIÓ SOBRE CARANDELL

Ignasi Riera

Escriptor

Reus, la capital

S'entén: del Baix Camp. Però amb mèrits i prestigi per ser-ho d'àmbits més grans. Quan vius a Madrid, t'adones de la importància de Reus i d'alguns dels seus noms emblemàtics: el general Prim, Gaudí, el vermut Izaguirre –ni en temps de boicot als productes catalans no es va deixar de consumir "vermut de grifo o de Reus"–, els

Fortuny, ara el president del Parlament o l'Andreu Buena-fuente i, per damunt de tot, l'eix Reus-París-Londres, del qual han quedat excloses ciutats anestesiades, però amb llei de capitalitat, això sí, com Madrid o Barcelona. Hem tornat a ser a Reus, en dies de festa gran. I amb l'excusa d'una família de barcelonins, ascendits a la catego-

ria de reusencs d'excepció: els Carandell, eix de l'exposició en el temple-escorxador, d'un gòtic laic, on venerem, en vida, la figura de Xavier Amorós. La nit de la gloriosa desfeta de la *gloriosa* de Luis Aragonés jo em passejava per Reus, ciutat feinerana, amb barri marítim bimil·lenari, i pensava en la importància que tenen a Catalunya les

ciutats considerades *segones*, que no han caigut en el parany de voler ser *capitales de província*: m'enamoren Igualada, Vic, Olot, Figueres, Vilanova i la Geltrú, Manresa, Balaguer o Badalona, per dir-ne unes quantes, que han marcat la dinàmica d'una Catalunya que no vol ser ni provinciana ni macrocefàlica. En tot cas, visiteu l'expo-

sició dedicada a Reus a Lluís Carandell, un dels periodistes més universals, sí, però al mateix temps més apassionat per tot allò que és global. Ens marca el camí de la veritable modernitat, sense retòriques, gràcies a un sisè sentit que el portava a voler saber totes les històries petites en un món a estones massa gran.